

Symposium 'NAH en gedrag' 10 december 2009

Op 10 december organiseerden de coördinatiepunten NAH in Noord-Holland het symposium NAH en gedrag bij Esdégé Reigersdaal in Heerhugowaard. Het aantal aanmeldingen voor dit symposium was overweldigend. Na een inleiding over de relatie tussen hersenletsel en gedrag door psycholoog Frank Jonker van Vesalius deelde cliënt Lorenz in een gesprek met dagvoorzitter Leo Brederveld zijn ervaringen met de aanwezigen. De deelnemers gingen in verschillende workshops met elkaar in gesprek over vragen als: waar komt gedrag vandaan? Wat betekent probleemgedrag voor de cliënt en de omgeving? Voor wie is het gedrag een probleem? Hoe ga je met probleemgedrag om? Welke rol kan medicatie hierbij spelen?

Systematische analyse

Wat vooral naar voren kwam tijdens het symposium is dat iedere cliënt anders is en dus een andere aanpak nodig heeft. Jan Wiersma ((neuro)psychiater, Winkler Kliniek) benadrukte dat een systematische analyse van het (probleem)gedrag noodzakelijk is om te bepalen welke interventies toegepast kunnen worden. Kijk hiervoor naar de contextvariabelen, de persoonsvariabelen en de organische variabelen. Belangrijk is hoe je vanuit de vraag hoe het brein werkt tot een hypothese komt. Vanuit de hypothese kun je interventies formuleren. Het lijkt logisch om hiermee te starten, maar dit blijkt in de praktijk toch moeilijk te zijn.

Ook Frank Jonker en Ada Visscher (resp. GZ psycholoog / Klinisch neuropsycholoog en verplegingswetenschapper, Vesalius) benadrukten het belang van een goede analyse en definiëring van het probleemgedrag. Bij een goede analyse hoort ook het vaststellen van het gewenste gedrag en het beoordelen of het gewenste gedrag realistisch is, gezien de analyse. Pas hierna kan bepaald worden welke interventies geschikt zijn.

Interventies

Bij interventies is er de keuze tussen medicamenteuze en niet- medicamenteuze interventies. Ralph Noll, vrijgevestigd psychiater, ging in zijn workshop uitgebreid in op de eerste groep interventies. In beide gevallen speelt de professional en zijn/ haar observaties een belangrijke rol. Het is van belang de interventies van tevoren goed te omschrijven en vast te leggen, zodat iedereen weet hoe te handelen. Vervolgens is het monitoren en registreren van gedragingen voor, tijdens en na het inzetten van de (medicamenteuze) interventies van belang, om te kunnen beoordelen of de interventie het gewenste effect heeft.

Training

Ronald en Linda Kat van KAT Agressie Training gaven deelnemers inzicht in de mogelijkheden die er zijn wanneer zij met fysiek geweld te maken krijgen. Tijdens hun workshop werd al snel duidelijk dat de 'natuurlijke' reactie op een bedreigende handeling vaak nauwelijks effect heeft: je bevrijd je niet uit je positie. Tijdens de training werd ook duidelijk dat kleine veranderingen in houding een groot verschil kunnen maken in het effect van je reactie. Een andere nuttige tip: wijs aanwezigen (bijvoorbeeld) collega's aan als je om hulp vraagt: hé jij, help mij even! Tijdens de workshop bleek al drie kwartier bij lage na niet voldoende is om de juiste reactie geleerd te krijgen. Wel was dit een mooie eye opener.

Leefwereld van de cliënt

Om interventies goed te kunnen toepassen is het van belang de verschillende niveaus van inzicht van cliënten te herkennen en te weten welke compensatiestrategieën hierbij passen. Tijdens hun workshop gaven Astrid Beerlage (neuropsycholoog i.o. tot gz-psycholoog, RCA) en Meike Holleman (gz-psycholoog i.o. tot klinisch neuropsycholoog, RCA) aan dat het hiervoor belangrijk is je te verplaatsen in de leefwereld van de cliënt: wat is zijn/haar beleving? Wat zijn zijn/haar problemen en gevoelens? Welke voor- en nadelen heeft het gedrag voor hem/haar en wat zijn alternatieven? Ook in de workshop van Vera Brandsma (gedragsdeskundige en consulent NAH expertisecentrum, Heliomare) kwam naar voren dat het inleven in de cliënt essentieel is. Zij stelt dat het van belang is je te realiseren wat het gedrag betekent, welke functie gedrag heeft voor de cliënt en voor wie het gedrag een probleem is. Linda Veldman en Natascha Booden (netwerkondersteuners, Mantelmeeuw) benadrukten ten slotte het belang van het ondersteunen van het netwerk van de cliënt.

Wettelijke regelgeving

En wat als het ongewenst gedrag leidt tot vrijheidsbeperking? Aan welke wet- en regelgeving moet men zich dan houden? Robert Helle (verpleeghuisarts/jurist, Helle - juridisch en medisch advies) ging hierover in zijn workshop in gesprek met de deelnemers. Hij besprak de nieuwe wet over de grenzen

van vrijheidsbeperking (nu de wet BOPZ) die eraan zit te komen. Conclusie uit deze workshop: er geen goede wettelijke regelgeving is. Ook in de nieuwe wetgeving valt de doelgroep NAH buiten de boot. Geïnteresseerden in dit onderwerp kunnen verder discussiëren bij de e-mailkring op www.helleadvies.biz. Hier zullen thema's en vragen die bij het verder ontwikkelen van de wet naar boven komen behandeld worden. Daarnaast biedt de kring een laagdrempelige mogelijkheid met een groep geïnteresseerde vakgenoten snel en efficiënt te discussiëren.

De deelnemers waren erg enthousiast over het symposium. Veel gehoord waren de opmerkingen dat er langer gediscussieerd had kunnen worden in de workshops en dat mensen graag meer workshops hadden willen volgen. Een interessant onderwerp dus, waarover veel gezegd kan worden, maar met als belangrijkste conclusie dat elke cliënt anders is en een andere benadering nodig heeft. Of, in de woorden van Ronald en Linda Kat, de trainers van Kat agressie: het is duidelijk dat er niet één greep is voor één situatie.